

ಮಾಡುತ್ತ ಸಲಹೆ ನೀಡಲು ಪ್ರತಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಿಬ್ಬರಾದರೂ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದಿನದ ಕೆಲಸದ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಹೊಣೆ ಹಂಚುತ್ತ 'ದೇಶಪಾಂಡೆ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್'ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕ ವಿನಾಯಕ ಚಿವ್ವಾಣ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗು ತೆಗೆಯುವುದು? ಕೆರೆಗೆ ನೀರು ಬರುವ ಕಾಲುವೆ ದುರಸ್ತಿ ಹೇಗೆ? ಒಂದು ಜೆಸಿಬಿ ಯಂತ್ರ ಒಂದು ತಾಸು ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಕ್ಯುಬಿಕ್ ಮೀಟರ್ ಮಣ್ಣು ಅಗೆಯುತ್ತದೆ? ಕ್ಯುಬಿಕ್ ಮೀಟರ್ ಹೂಳು ತೆಗೆದರೆ ಎಷ್ಟು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ? ದಂಡೆಗೆ ಯಾವ ಗಿಡ ಹಚ್ಚೋಣ? ಎನ್ನುತ್ತ ಕೆರೆ ಕಾಯಕದ ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆರೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾತಾಡಿದಷ್ಟು ಸರಳವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಕಳೆ, ಕೆಸರು, ರಸ್ತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸವಾಲುಗಳು. ನೀರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಣಗಿದ್ದರೆ ಕೆರೆ ಹೂಳು ಸಾಗಿಸಲು ವಾಹನ ಓಡಾಟ ಸಲೀಸು. ಕೆಸರು ನೀರಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯುವ ಕೆಲಸ ಮೂರು ದಿನವಾದರೂ ಮುಗಿಯದು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹಲವು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಡೀಸೆಲ್ ಪೂರೈಕೆಯಾಬೇಕು, ನಿರಂತರ ಮಣ್ಣು ಸಾಗಿಸಲು ರೈತರು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ತರುವಂತೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸಬೇಕು. ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಊಟ ಉಪಹಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹೂಳಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋದ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಮೇಲೆತ್ತುವ ಕಸರತ್ತು, ಕೆರೆ ಅತಿಕ್ರಮಣದ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹರಿಸುವುದು, ದಂಡೆ ದುರಸ್ತಿಯ ಅಹವಾಲು ಕೇಳುವುದು, ಕಾಲುವೆ ಜೋಡಣೆ ಕೆಲಸಗಳು ಸಾಗಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟು ನಿಂತ ಹಿಟ್ಟಾಚಿಯಿಂದ ಹೂಳು ಒಯ್ಯಲು ಬಂದ ನೂರಾರು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿವೆಯೆಂಬ ದೂರುಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಬಗ್ಗೆಹರಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ತಂಡವಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಸರಕಾರದ ಮಂಜೂರಿ, ಅಂದಾಜುಪಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಫೈಲು ಓಡಿಸುವ ತಾಪತ್ರಯ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಮರುಜೀವ

ಹಳಿಯಾಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 25ರಿಂದ 60 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆಯ 36 ಕೆರೆಗಳಿವೆ. ಇನ್ನೂಳಿದಂತೆ ನೂರಾರು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೆರೆಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯವು. ಹೆಸರಿಗೆ ನೀ ರಾ ವ ರಿ

ಕೆರೆಗಳಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ನೀರು ದೊರೆಯದೇ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬಹುತೇಕ ಹೂಳು ತುಂಬಿತ್ತು. ಕಳೆ ಗಿಡಗಳು ಬೆಳೆದು ಊರ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಕೆರೆ ಒಣಗಿದಾಗ ರೈತರು ಹೂಳಿನ ಒಣ ಹೆಂಡೆ ತೆಗೆದು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ನೂರಿನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೇಗೆ ಕೆರೆಯತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಾವರಿಗೆ ಬೃಹತ್ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಬಳಿಕವಂತೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಬೆಳೆದಿತ್ತು.

2016ನೇ ಇಸವಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಭೀಕರ ಬರದ ವರ್ಷ. ಹಳಿಯಾಳಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾ 60ರಷ್ಟು ಮಳೆ ಕೊರತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಸುರಿದಿತ್ತು. ಬರ ಗೆಲ್ಲಲು ಮಳೆ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವುದು ಉತ್ತಮ ದಾರಿ. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ನೀರಾವರಿ

ನಾಲ್ವೆದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚದ ಕೆಲಸ. ಕೆರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಅಗಾಧ ಹೂಳಿನ ಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿದರೆ ಯೋಜನೆಯ ಹಣ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯೇ! ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಕೆರೆಯ ಹೂಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್, ಟಿಪ್ಪರ್‌ಗೆ ತುಂಬಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಕೆಲಸ. ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಮ್ಮ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯಲು ರೈತರು ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೆರೆ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಯ್ತು. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಹೂಳಿನ ಸಾಗಾಟದ ಖರ್ಚನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಟ್ರಸ್ಟ್ ವಹಿಸಿತು. ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕಾರ್ಯ ಗ್ರಾಮೋತ್ಸವದ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯಿತು.

ಬದಲಾಯಿತು ಕೆರೆಯ ಚಿತ್ರ

ಕೆರೆ ಹೂಳು ತುಂಬಿದಾಗ, ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರು ತುಂಬಿದಾಗ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ

ತಿಮ್ಮಾಪುರ ಕೆರೆ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವ ನೋಟ, 2016ರ ಚಿತ್ರ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಮರುಜೀವ ನೀಡುವುದು ಮುಖ್ಯ.

ಹಳಿಯಾಳ ಶಾಸಕರಾಗಿ, ರಾಜ್ಯದ ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಚಿವರಾದ ಆರ್. ವಿ. ದೇಶಪಾಂಡೆ ಕೆರೆ ಹೂಳೆತ್ತಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಪ್ರಭಾವ ಬಳಸಿ ವಿವಿಧ ಉದ್ಯಮ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕಾ (ಸಿಎಸ್‌ಆರ್) ನಿಧಿಯನ್ನು ಕೆರೆ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. 'ವಿ.ಆರ್. ದೇಶಪಾಂಡೆ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್' ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಜಲಸಂಜೀವನ' ಯೋಜನೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಸಮಯ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳಿಯಾಳ, ಜೊಯಿಡಾ ತಾಲೂಕುಗಳ ಸುಮಾರು 130 ಕೆರೆಗಳ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕನಸು,

ಅಧ್ಯಯನ, ಸಲಹೆಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಕೆರೆ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಯೋಜನಾ ತಜ್ಞರು ಬೃಹತ್ ನೀರಾವರಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವವರು ಸಣ್ಣ ಕೆರೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಲಾಭ ಅರಿಯಲು ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. 2016ರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತವಾದ ಕೆರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಣಗಿ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೂಳಿನ ಅಂದಾಜು ಅರಿಯಲೆಂದು ಆಳ ಅಗೆತ ನಡೆಸಿದಾಗ 27 ಎಕರೆಯ ಈ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ 14 ಅಡಿ ಹೂಳಿತ್ತು! ಮಳೆ ನೀರು ಬಂದಾಗಲೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಹಕ್ಕು ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು. 2016ರ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಂತೂ ಕೆರೆಯ ಕೆಳಭಾಗದ ಗದ್ದೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೇಸಿಗೆ ಬೆಳೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆರೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೊರೆದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಿಲ್ಲೂ ನೀರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗದ್ದೆ ನಡುವಿನ ಏಕೈಕ ತೆರೆದ ಬಾವಿಯ ನೀರು ಆಳಕ್ಕೆ

ಕೆರೆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನು ಮಾರಾಟ, ಜಮೀನು ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಕೆಲಸ ಆದಾಯ ಮಾರ್ಗ